

31. prosinca je dan kada sačinjavamo (računamo) bilancu stanja i bilancu uspjeha bez obzira da li se radi o pojedincu, obitelji, tvrtki ili državi. I Zemlja, bi kao takva, putem UN trebala sačiniti svoje bilance, dakle izvještaj o uspjesima odnosno promašajima.

Početak trećeg tisućljeća gotovo da se ne razlikuje od dvadesetog stoljeća – osim po kalendaru. Sve probleme s početka dvadesetog stoljeća i danas imamo. Jedino su se uloge promjenile. Umjesto Velike britanije imamo SAD. Umjesto funte – dolar. Izlet u tzv. socijalizam pokazao se je potpunim promašajem do te mjere da je sama ideja kompromitirana za dugi niz godina.

Umjesto engleskog liberalizma na sceni je neoliberalizam. Razlika u spoznajama je mala ali su zato učinci neoliberalizma neuporedivo značajniji i pogubniji. Kanibalizam kapital odnosa razara tkivo Trećeg i Četvrtog svijeta do te mjere da isti postaju socijalna bomba čiji je fitilj možda već upaljen.

Europska unija je povećala broj zemalja čsnivs iako nije do kraja jasno da li osovina Pariz – Berlin može opstati nasuprot osovine: London – New York – Washington. Lako je moguće da Tokio i/ili Peking te Moskva zašto ne!?) postanu igrači odluke. Sve je otvoreno. Ipak veliki su determinirali kretanja upravljajući njima a malim su se zemljama stvari događale. To je tako bilo i kada su pripadale Prvom svijetu.

Ipak postoji i značajna razlika u odnosu na dvadeseto stoljeće. Nemili događaj se je zbio 11. rujna kada su srušeni blizanci. O tome je puno pisano i na ovim stranicama pa neću previše komentirati događaj. Napad na Blizance, iako je ekstreman potez prvenstveno političke naravi, upravo zbog političkih cljeva, izmjenio je svekolike odnose do te mjere da ih zapravo još ni ne uočavamo. Značajno se je povećao rizik što najbolje osijećaju korisnici osiguravateljne industrije (koja i sama bilježe velike gubitke) putem sve većih premija. Međutim, ono što je odista zabrinjavajuće je smanjenje sigurnosti na Zemlji što može imati značajnog utjecaja na smanjenje i formalnih sloboda.

Očito je da su se učinci globalizacije uglavnom iskoristili da razvijeni postanu još razvijeniji a nerazvijeni još nerazvijeniji. Polarizacija na razvijene i nerazvijene postaje determinanta svih odnosa među zemljama danas i sutra. Kako se blagodati izmjene privredne strukture uslijed inovacija budu smanjivale, tako će rasti intervencionizam u svim zemljama. Intervencionizam je prisutan i u SAD kada je to potrebno. Problem čelika u 2002. godini je jasan identifikator te politike. Problem je samo u tome što će nerazvijeni imati male ili nikakve mogućnosti autonomne ekonomske politike. Slijedeći citat to potvrđuje:

«...odluke o nacionalnoj ekonomskoj politici donose se sada izvan zemlje i za korist drugih. Nacionalna ekonomija je “iskrivljena” jer njen pravac diktiraju vanjske potrebe, a ne njena autohtona logika. Nacionalna inicijativa je ugušena često do stupnja “industrijskog infaticida” - to jest, domaći industrijski razvoj je zaustavljen u interesu strane inicijative, koja dominira nacionalnom privredom. Napokon, autohotono stanovništvo je pauperizirano, uz izuzetak takozvane comprador klase - lokalnih grupa koje postaju zastupnicima strane inicijative. To gledište na učinke prodiranja kapitalizma

sjajno je sažeto u frazi koju je skovao Andre Gunder Frank, i sam značajan teoretičar ovisnosti - “razvoj nerazvijenosti” (“development of underdevelopment”). Drugim riječima, nerazvijenost Trećeg svijeta nije stanje koje prethodi dolasku međunarodnog kapitalizma u te zemlje, već je prije stanje što ga taj međunarodni kapitalizam proizvodi, i to nužno.” (Izvor: Peter L. Berger: “Kapitalistička revolucija”, Nprijed, Zagreb, 1995., str. 149. i 150.)

Sve u svemu dogođeno u ovoj 2002. godini ne daje nade za izražavanje bilo kakvog optimizma. Upravo suprotno ima mjesta da se zabrinemo i zapitamo: Kuda plovi ovaj brod?

Sve se ovo odnosi i na Hrvatsku i, stoga, nije potrebno posebno analizirati dogođeno u Hrvatskoj. Drugo je pitanje kako «izaći» iz postojećeg stanja. Ono što je sigurno to nije ni lako ni jednostavno. Cijena - i to ne mala! – morat će se platiti. Ono što je važna podvući jest činjenica da svaki propušteni dan povećava cijenu a «izlaz» čini malnje vjerojatnim.

Ovaj će napis biti ocjenjen kao katastrofičan. Možda i više od toga – neutemeljen. Što je - tu je. Takav je život analitičara.

Uz najbolje želje u Novoj godini Vama i Vašima; dragi čitaocē zahvaljujem Vam se na pažnji te podršci koju mi upućujete da nastavim sa komentarima. Eppur si muove.